

5. Трудове право України : підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 600с.

6. Юшко А. М. Удосконалення законодавства про заохочення працівників. *Актуальні питання інноваційного розвитку*. 2012. № 2. С. 48–52.

7. Трудовий кодекс України : проект закону України від 27.12.2014 № 1658 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=53221&pf35401=322609> (дата звернення: 17.10.2017).

Одержано 18.10.2017

УДК 342.51(477)

Павло Олександрович НАГОРНИЙ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ЗМІСТУ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОЗОРОСТІ (ГЛАСНОСТІ) НОРМОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Ситуація, що складається в Україні, специфіка змін в її соціально-економічному житті, обумовлюють необхідність комплексного підходу до питання належного адміністративно-правового регулювання процесу нормотворчості, необхідності видання нормативних актів органів виконавчої влади на засадах законності, обґрунтованості, необхідності. Відповідно, процедура прийняття нормативно-правових актів повинна бути не тільки детально регламентованою з метою забезпечення громадян від свавілля посадових осіб органів виконавчої влади, але й бути зрозумілою і прийнятною громадськістю з метою встановлення розумного балансу між інтересами держави та особи [1]. Тобто значення нормотворчості полягає в тому, щоб вибрати саме той варіант юридичної регламентації, який би в найбільш повній мірі відповідав інтересам країни та сприяв би прогресу суспільства.

Значення нормотворчого процесу має два основні значення: по-перше, це діяльність компетентних органів держави по виданню норм права відповідно до загально-обов'язкових та спеціальних принципів права, а по-друге, результат даної діяльності знаходить свій зовнішній вираз у вигляді юридичного документу – нормативно-правового акту, який повинен бути законним та бути підданим публічному обговоренню. При цьому вимагається урахування закономірностей розвитку суспільства, об'єктивних і суб'єктивних умов для прийняття і застосування нормативного акту, а також вибір оптимальної правової форми управлінського рішення. Традиційно вважається, що «акти органів виконавчої влади» є результатом волевиявлення відповідних органів і посадових осіб, тобто дій суб'єктів

управління, які відображаються у письмовій формі. Акти органів виконавчої влади, таким чином, мають дві суттєві особливості: правову та управлінську. Адже державно-владна властивість нормативних актів є неодмінною їх якістю і саме вона надає управлінню державного характеру [2, с. 16–17]. Будучи частиною управлінської діяльності та складовою механізму правового регулювання, вони відображають риси і властивості цих правових субстанцій, принципи правової держави та принципи державного управління, виступаючи складними, правовими явищами.

В зв'язку з чим, нормотворчий процес повинен будуватись на раціональних та ефективних принципах, які б не залишались абстрактно-теоретичними розробками, а позитивним чином впливали на практику створення юридичних нормативних документів, знижували вірогідність появи неефективних правових норм [3, с. 94].

Важливе місце серед основних принципів нормотворчої діяльності займає принцип прозорості (гласності) нормотворчого процесу, який полягає в тому, щоб розробка і прийняття нормативно-правових актів проходили з дотриманням певної процедури, не виходячи за межі компетенції органів, що їх приймають. Цей принцип тісно пов'язаний з принципом демократизму, який ефективно виявляє погляди і бажання громадян країни, що може бути здійснено шляхом вивчення громадської думки, пропозицій окремих громадян та організацій. Названий принцип дозволяє брати участь безпосередньо чи опосередковано у правотворчому процесі представників громадськості та надає змогу останнім висловлювати суспільні настрої щодо певних пріоритетів нашої держави. У свою чергу принцип прозорості (гласності) нормотворчого процесу характеризується ще й тим, що на його підставі з'ясовується питання: чи є порушення меж законодавчо визначеного правового регулювання, перевищення повноважень органу виконавчої влади під час прийняття і реалізації виданого ним управлінського рішення (нормативного акту), чи ні. Адже саме цей фактор робить акт органу виконавчої влади чи посадової особи незаконним, а отже, недійсним. У значній мірі зазначений принцип стосується проектного етапу нормотворчості, під час якого має проводитись своєрідний моніторинг процесу адміністративної нормотворчості з метою унеможливлення порушень з боку посадових осіб органів виконавчої влади. У разі потреби, на думку деяких вчених [4, с. 16], при розробці нормативного акту слід використовувати позитивний досвід закордонних країн з метою його імплементації у національну нормотворчу практику та законодавство. Однак, на наш погляд нововведення, невідомі юридичній науці і практиці України, можуть бути непридатними до її сучасних умов і

може несприятливо відображатися на суспільному житті країни. До того ж бажано звертатися не тільки до позитивного, але й до негативного досвіду виконання функцій владно-управлінської діяльності, і не тільки до зарубіжного, а й до вітчизняного. Відповідно, орган виконавчої влади як суб'єкт нормотворення, повинен постійно відслідковувати зміни, що відбуваються у суспільстві, орієнтуватися на практику застосування вже діючих актів, своєчасно заповнювати прогалини в праві, що знаходить свій прояв в практичній нормотворчій діяльності. Все це передбачає доцільність розробки та прийняття законопроекту «Про органи виконавчої влади України» з метою закріплення в ньому видів принципів нормотворчої діяльності, їх характеристики, організації нормотворчої діяльності органів виконавчої влади, а також форм взаємовідносин з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Таким чином, на підставі наведеного, можна зробити висновок, що головне призначення нормотворчості – встановлення нових правових норм, зміна і відміна застарілих. Прийняття нормативних актів здійснюється тоді, коли суспільні відносини раніше не регулювались, і вперше виникає необхідність в їх регулюванні, а також тоді, коли суспільні потреби змінюються, суспільство потребує такого нормативного регулювання, яке б адекватно відображало ці потреби, і врешті-решт, усунення повної або часткової відсутності в чинних нормативних актах необхідних юридичних норм. І щоб ця робота органів виконавчої влади була найефективнішою та відповідала потребам суспільства, процес прийняття і реалізації нормативних актів повинен відповідати одному із провідних принципів – принципу прозорості або гласності нормотворчого процесу, належна реалізація якого сприятиме ефективному управлінню різними сферами життєдіяльності держави та її регіонів.

Список бібліографічних посилань

1. Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1302. *Офіційний вісник України*. 2002. № 36. Ст. 1700.
2. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні. Київ : Ін Юре, 1997. 48 с.
3. Лата Н. Ф. Прийняття нормативно-правових актів органів виконавчої влади. *Вісник прокуратури*. 2003. № 10. С. 93–96.
4. Горьова С. Л. Норми адміністративного права (проблеми теорії та практики нормотворення) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2001. 18 с.

Одержано 01.11.2017